

Elmin inkişafında təhsilin rolu

Müasir dünyada ölkələrin global rəqabətdə mövqeyini gücləndirən mühüm faktorlardan biri elmi ekosistemin qurulması, elmi tədqiqatlara investisiyaların artırılması, tədqiqatçılıq fəaliyyətlərinin stimullaşdırılması ilə bağlıdır. Son illər bu sahədə aparılan işlərin səviyyəsi bir sıra ölkələr arasında rəqabəti daha da gücləndirmişdir. Bu baxımdan, ölkəmizdə elmi tədqiqat işlərinin səmərəliliyinin artırılması ciddi məsələlərdən biridir. Artıq 25-ci dəfədir ki, keçirilən doktorantların və gənc tədqiqatçıların respublika elmi konfransı da, ümid edirik ki, bu sahədə mövcud təşəbbüslərə növbəti töhfədir. Konfransın "Şuşa ili"nə həsr olunması həm təşkilatçılar, həm iştirakçılar, bütövlükdə isə təhsil və elmi ictimaiyyətimiz üçün qürurverici məqamdır. Konfrans elm və təhsil həyatımız üçün bir sıra əhəmiyyətli və aktual çağırışlarla yadda qaldı.

Doktorant və gənc tədqiqatçıların XXV Respublika elmi konfransı

"Gənc alimlərin inkişafı üçün münbit şəraitin yaradılması çox təqdirəlayiqdir"

Günay KAZIMZADƏ,
Berlin Texniki
Universitetinin doktorantı

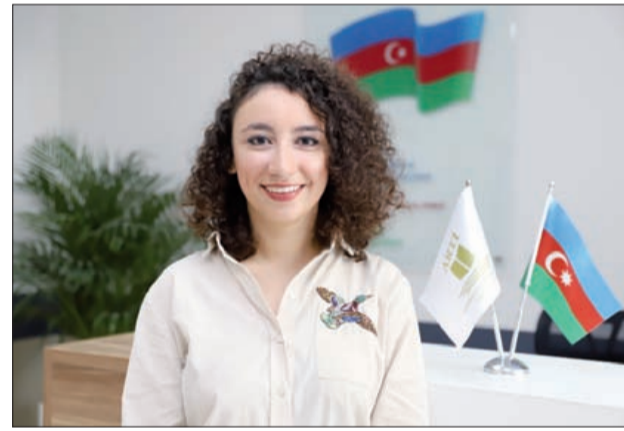
Elm və təhsil hər bir zaman iqtisadiyyatın başlıca drayveri, sosial inkişafın əsas təkanverici qüvvəsi olmuşdur. Son 5 ildə Alman İnternet İnstitutunda apardığımız multikontinental, multidissiplinar,

kollaborativ tədqiqatın nəticəsi olaraq bu gün həm istinad platformalarına, həm cəmiyyətə təsir, həm də tədqiqatların kommersiyalaşdırılması faktoruna əsasən deyə bilərik ki, təhsil və elmə qoyulan investisiya hər zaman eksponensial olaraq ölkənin rifahına müsbət təsir göstərir.

Noyabrın 23-də Təhsil İnstitu-

tu və Bakı Ali Neft Məktəbinin birgə təşkilatçılığı ilə doktorantların və gənc tədqiqatçıların XXV Respublika elmi konfransının (NASCO XXV) açılış mərasimində çıxış etmək imkanım oldu. Elm və təhsil nazirinin və digər çıxışçıların nitqlərindən yola çıxaraq deyə bilərəm ki, ölkəmizdə elmin inkişafı hazırda ən başlıca prioritetlərdən biridir. Ölkəmizin ali təhsil müəssisələrinin və elmi-tədqiqat institutlarının sıx əməkdaşlığı sayəsində gənc alimlərin inkişafı üçün münbit şərait yaradılması çox təqdirəlayiq haldır və biz gənc tədqiqatçıları və doktorantları bu yolda elm fədailəri olaraq hər zaman töhfələr verməyə, beynəlxalq təcrübələri paylaşmağa və uzunmüddətli perspektivlərdə bu ekosistemin inkişafı üçün əlimizdən gələni etməyə hazırıq.

Gözlənilən nəticələr, qarşıdakı hədəflər

Abutab ABBASOVA,
Təhsil İnstitutunun İnnovasiyalar
şöbəsinin müdiri

Cari ilin 23-24 noyabr tarixlərində Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutunun (ARTİ) təşkilatçılığı ilə Doktorant və gənc tədqiqatçıların XXV Respublika elmi konfransı (NASCOXXV) Bakı Ali Neft Məktəbində baş tutmuşdur. Konfransın keçirilməsində əsas məqsəd doktorantların və gənc tədqiqatçıların apardıqları elmi-tədqiqat işlərinin nəticələrinin müzakirəsini təşkil etmək, habelə onların elmi yaradıcılığını stimullaşdırmaqdan ibarət olmuşdur. Konfrans Azərbaycan Respublikasının elm və təhsil naziri Emin Əmrullayevə də iştirak etdiyi açılış mərasimi ilə başlamış, panel müzakirə və sessiya ilə davam etmiş, iki gün ərzində keçirilən bölmə iclaslarının nəticələrinin müzakirə olunduğu bağlanmış mərasimi ilə sonlanmışdır. Açılış mərasimində nazir Emin Əmrullayev növbəti il elmin inkişafına töhfə vermək üçün, xüsusilə ali təhsil və elmi-tədqiqat müəssisələri arasında əməkdaşlığın artırılması istiqamətində tədbirlərin görülməyi bildirilmişdir. Digər spiker qonaqlar tərəfindən isə xarici təcrübə barədə məlumat verilmiş, mövcud vəziyyəti yaxşılaşdırmaq üçün görülən və planlaşdırılan işlər barədə müzakirələr aparılmışdır. Bu məqsədlə Təhsil İnstitutu tərəfindən göstəriləcək dəstək haqqında elan verilmişdir.

Açılış mərasimində təşkilat komitəsinin sədr müavini, ARTİ-nin direktoru Rüfət Əzizovun da öz nitqində qeyd etdiyi kimi, konfransa 453 nəfər tərəfindən ilkin müraciət daxil olmuşdur, onlardan 240 nəfərinə müxtəlif səbəblərə (155 texniki cəhətdən uyğunsuzluğa, 23 plagiata, 62 elmi komitəsinin məqbul hesab etməsinə görə) görə imtina veril-

mişdir. Qəbul alan 213 tezis 16%-i ingilis dilində, digərləri isə Azərbaycan dilində olmuşdur. Konfrans məruzəçiləri 54 müəssisəni (26 yerli ali təhsil müəssisəsi, 21 elmi-tədqiqat müəssisəsi, 5 xarici ali təhsil müəssisəsi, 2 digər müəssisə) təmsil etmişdir. On çox tezislərin qəbul aldığı müəssisələr sırasına isə Bakı Dövlət Universiteti (40 tezis), Azərbaycan Dillər Universiteti (27 tezis), Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutu (19 tezis), Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (8 tezis), Sumqayıt Dövlət Universiteti (8 tezis), İstanbul Universiteti (7 tezis), Qərbi Kaspi Universiteti (6 tezis), Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti (6 tezis) yer almışdır. Qəbul alan müraciətçilərin 71%-i qadınlardan, 29%-i kişilərdən ibarət olmuşdur.

Hər il keçirilən bu elmi konfrans ölkəmizdə elm cəmiyyətinin formalaşdırılmasına xitab edir və bu sahədə fəaliyyət göstərən şəxslərin bir-biri ilə əlaqələrini möhkəmləndirməyi hədəfləyir. Belə ki, müxtəlif elm sahələrindən olan şəxslərin öz sahələrində gənc tədqiqatçıların işləri ilə yanaşı, digər sahələrin bölmə iclaslarında dinləyici kimi iştirakı multidissiplinar yanaşma üçün şərait yaratmışdır. Bu, ölkəmizdə müxtəlif elm sahələrinin gücünü birləşdirərək yaranan elmi problemlərə daha innovativ və yaradıcı həll yolu tapmaq cəhətdən əhəmiyyət daşıyır. Bu il keçirilən konfransda isə 600-dən çox elmlə maraqlanan şəxs 8 fərqli bölmədə (Riyaziyyat və İKT; Tibb elmləri; Təbiət elmləri; Mühəndislik; Filologiya və mədəniyyətşünaslıq; Tarix, Fəlsəfə, Hüquq, Siyasi elmlər və sosiologiya; Pedaqogika və psixologiya; İqtisadiyyat və idarəetmə) yeniliklərlə tanış olmuşdur. Qeyd etmək lazımdır ki, ən çox müraciət alan bölmələr olaraq sosial

və humanitar (Filologiya və mədəniyyətşünaslıq; Tarix, fəlsəfə, hüquq, siyasi elmlər və sosiologiya), ən az müraciət alan bölmələr olaraq isə Mühəndislik, Riyaziyyat və İKT, Tibb elmləri bölmələrini misal göstərmək olar. Konfransda məruzə üçün qəbul alan şəxslərin 94%-i öz təqdimatları ilə çıxış etmiş, bölmə rəhbərlərinin qərarı ilə isə 37 nəfər xüsusilə fərqlənmişdir.

Konfrans zamanı bölmə iclaslarında bölmə rəhbərləri tərəfindən məruzəçilərə öz işlərini daha da təkmilləşdirmək üçün rəylər verilmişdir. Həm bölmə rəhbərlərinin hesabata, həm də kənar müşahidəçilərə əsasən konfransdakı işlərin keyfiyyətinin növbəti illərdə artırılması üçün bəzi təkliflər irəli sürülmüşdür. Belə ki, konfransa məruzə etmək üçün müraciət edən şəxslərin CV-lərində ciddi qüsurular aşkar olunmuşdur. Qoyulan qaydalara əməl etmədən olunan müraciətlərin sayının çoxluğu müəyyən gecikmələrə gətirib çıxartmışdır. Tezislərin akademik dil qaydalarına riayət etməməsi və tələb kimi qoyulan APA stilinə uyumaması digər müəyyən olunan çatışmazlıqlardandır. Konfransda iştirakçıların hazırladıqları təqdimatlar və etdikləri məruzələrin nəticəsində müvafiq bacarıqlarının zəif olduğu aşkarlanmışdır. Tezis mövzularının geniş olması, konkret tədqiqat suallarının olmaması, praktiki əhəmiyyət daşımayan işlərin çoxluğu və sair kimi məsələlər üzərində işlənilməli olan məqamlardandır. Yuxarıda qeyd olunan məsələləri nəzərə alaraq, növbəti il konfransın təşkilində kətiləvi şəkildə doktorant və gənc tədqiqatçıların aşağıdakı mövzularda bacarıqlarının artırılması ilə bağlı tədbirlərin görülməsinə ehtiyac yaranmışdır:

- Tədqiqat metodları
- Akademik yazı qaydaları
- CV yazılması qaydaları
- Təqdimat hazırlama və çıxış etmə
- Beynəlxalq jurnallarda nəşr olulma

Yuxarıda qeyd olunan mövzularla bağlı təlimlərin keçirilməsi Təhsil İnstitutunun da diqqət mərkəzindədir. Doktorant və gənc tədqiqatçılardan peşəkar inkişafı üçün imkanlar ilə bağlı ARTİ-nin veb-səhifəsini (arti.edu.az) və sosial media sahifələrini izləmələri tövsiyə olunur.

"Konfransdan elmi fayda və ideyalar qazandım"

Könül QƏHRƏMANOVA,
akademik Əli Quliyev adına Aşqarlar Kimyası İnstitutunun doktorantı

İngilis filosof və sosioloqu Herbert Spenserin dediyi kimi, elm təşkilatlanmış bilikdir. Öldə olunan bilik və bacarıqların düzgün istiqamətləndirilməsi üçün elmlə təhsilin vəhdətinə universitetlərlə yanaşı, orta məktəblərdə də nail olmaq lazımdır. Bunun üçün xüsusi istedadlı uşaqları axtarıb elmə yönləndirmək, məktəblərdə müxtəlif elmi müsabiqələrin, fənn gecələrinin, elm günlərinin və sair həvəsləndirmə tədbirlərinin keçirilməsi zəruridir. Eyni zamanda tədqiqat institutlarının əməkdaşlıq etdikləri ali təhsil müəssisələrində elmə böyük mara-

ğı olan istedadlı tələbələrə müasir və aktual mövzularda birgə elmi seminarlar, interaktiv müzakirələr, konfrans, kitab sərgisi, "dəyirmi masa"lar, elmi-praktiki seminarlar, açıq elmi-populyar mühazirələr, debatlar, master klasslar, məlumatlandırma sessiyaları, treninqlər təşkil edilməlidir.

Bütün bu məsələlərin həll və müzakirəsinin aparıldığı tədbirlərdən biri də doktorant və gənc tədqiqatçıların XXV Respublika elmi konfransı oldu. Yüksək səviyyədə təşkil olunan konfransda bir çox elm və təhsil sahəsində fəaliyyət göstərən gənclərin, akademiklərin, alimlərin iştirakının gələcəkdə gənc alimlərin müştərek yerli və beynəlxalq tədqiqat qruplarına qoşulma-

rında böyük köməyi ola bilər. Son illər ən mühüm elmi nailiyyətlərin, elmi kəşf və ixtiraların ayrı-ayrı elmlərin sərhədlərində baş verdiyini nəzərə alsaq, aparılacaq müştərek tədqiqatlar zamanı multidissiplinar (fənlərarası) mövzulara geniş yer vermək, aparılan işlərin, öldə olunan nailiyyətlərin tanıtılması üçün bu cür tədbirlərin keçirilməsi çox önəmlidir. Elm və təhsil sahəsində çalışan bu qədr insanın bir yerə toplanması, birgə fəaliyyətə doğru addımlaması, bölmə iclaslarında yüksək səviyyədə elmi diskussiyaların aparılması belə elmi tədbirlərin sayının çoxaldılması zərurətini ortaya çıxarır. Bir doktorant olaraq belə konfransda çıxış və iştirak etməkdən böyük zövq aldım, digər gənc tədqiqatçıların apardığı elmi işlərlə tanış oldum, elmi fayda və yeni ideyalar qazandım.

Konfransda elm və təhsil naziri Emin Əmrullayevənin maraqlı və fərqli çıxışı, elmdə olan çətinlik və problemlərə diqqət çəkməsi və bütün söylərin Azərbaycan elm və təhsilinin tərəqqisinə yönəldiyini vurğulaması yaxın gələcəkdə elmi nailiyyətlərimizin, təhsildəki uğurlarımızın dünya səviyyəsində yer tutacağına inanımızı daha da artırdı.

Oruc MUSTAFAYEV